

בס"ד

יום חמישי ב' אלול תשע"ז

אודות מה שמערערים לאחרונה על העופות שכל בית ישראל אוכלים זה עשרות שנים בכל מקומות מושבותיהם, וטוענים שלא נתברר מסורת על הקורני"ש ועל הרוק שהם אבות העופות שלנו [המכונים פטמים], ולכן לדבריהם יש לאסור את כל העופות שלנו לאכילה כיון שנולדו מעופות בלי מסורת, ועוד טוענים שיש לחשוש שמא עושים הכלאות בעופות מזנים אחרים שלא נודע מסורת עליהם, ומה עוד שלדבריהם יש שינוי בצורת העוף טהור בשנים האחרונות, ואין לנו מסורת על צורת העוף החדשה, ועל כן רוצים הם למצוא תחליף לעוף המקובל אצלנו, ולהתחיל לאכול מעתה רק עוף מין אחר המכונה "בראקל" שלפי דבריהם עדיין לא הוכלא, ומשתדלים לגדלם ולהפיצם לתוך בית ישראל.

הנה ראשית דבר, כיון שנהגו כל בית ישראל - ובכללם גם גדולי וצדיקי עולם - לאכול את העופות המקובלים אצלנו, זה לכשעצמו כבר מספיק בכדי להכשיר את העופות, וחס ושלום מלפקק על כל עם ישראל ועל גדולים וצדיקים במשך הרבה שנים ולומר שכולם נכשלו באכילת עוף טמא, ודבר זה עדיף גם ממסורת, ועל כן אין לנו להיכנס במשא ומתן האם העופות כשרים או לא, אלא אם באנו לדון אין לנו אלא לדון **מדוע** הם כשרים, אך המציאות בוודאי ברורה שכלל ישראל כולו בכל מקומות מושבותיהם בראשות גדולי וצדיקי עולם לא נכשלו באכילת עופות טמאים.

וכבר כתב הנצי"ב (שו"ת משיב דבר ח"ב סי' כ"ב) שעופות שנהגו ישראל להחזיקם בחזקת טהרה, יש להיתירם גם אם לא נודע מה מקורם, וכלשונו שם: "תדע שהיתר העוף אינדיק שאנו אוכלין היו הרבה מערערים עליהם בשעה שהביאום מאינדיא ולא היה מסורת על כשרותם, וגם עוד היום יש מחמירים ופורשים מהם, ומ"מ כבר נהגו להיתר ואין פוצה פה, והוא משום שכבר הוחזקו להיתר ואין ראיה לאסורם", עיי"ש, וגם כאן מאחר שעם ישראל החזיקו את העופות שלנו בטהרה זה שנים רבות, הרי זה גופא נחשב כמסורת ועדיף ממסורת.

ומה שטוענים על הכלאות הנעשים מידי שנה בעופות מזנים אחרים שאינם ידועים, ביררתי הדבר אצל גדולי המומחים בארץ ובחו"ל, והם טוענים בתוקף שלא נעשים הכלאות מזנים אחרים מלבד העופות הידועים לנו, ומלבד זאת לדברי המומחים אין מקום כלל לחשוש הכלאות בעופות טמאים ממש, כי גם אם אפשר להכליא טמא וטהור יחדיו בכדי להוליד וולדות מהם וולדות, אבל אין זה רווחי, ולכן מצד המציאות אין מקום לתלות את העופות בתולדת עוף טמא ממש.

ומה שטוענים העוררים שיש שינוי בצורת העוף שלנו מצורת העוף שהיה נראה בעבר, ולדבריהם אין לנו מסורת להכשיר את העוף בצורתו החדשה, דע ששקר בפייהם, דבידעי קאמינא שאין שום שינוי בצורת עוף טהור זה שנים רבות, והעידו לפני מומחי כשרות ויהודים זקנים בארץ ובחו"ל שאין שום שינוי בצורת עוף טהור, [והשינוי בגובה הרגלים והגדלת החלקים הנאכלים בעוף וכדו', היה גם פעם במיעוט העופות המצויים בינינו, ומהמיעוט הזה הפרו והרבו עופות רבים בשיטות ידועות, ועכ"פ אין זה שינוי בצורת העוף הטהור].

ב[ולגבי העוף הגדל בבליה הנקרא "בראקל", שלפי לדבריהם עוף זה לא הוכלא, ומשווקים את בשרו לאכילה, ויש מהם שגם אוכלים ביצים רק מביצי עוף זה, הנה הם מביאים עדויות מכמה שוחטים שמעידים ששחטו עוף כזה ולכן לדבריהם יש לזה מסורת, אבל ביררתי אצל אחד מהשוחטים שהעידו ששחט עוף זה, ואמר לי שלא זה היה העוף שהיה מצוי בכל המדינה, אלא כאשר ממנו לשוחט היה שוחט, ושאלתי האם בדק וחקר עליו אם הוא כשר או ששחט מכל מה שהביאו לפניו בלא דרישה וחקירה, והשיב ששחט בלא שום בדיקה וחקירה, ופשוט שאין זה בגדר מסורת, דמסורת היינו דווקא כשבמדינה שלמה אוכלים אותו בקבלה מאבותיהם, ולא כשיש איזה שוחטים שהזדמן לידם לשחוט עוף כזה.

לאחר מכן ביררנו אצל שוחטים אחרים, והוברר שגם מה ששחטו לפעמים, לא היה אלא עוף אחר הדומה לו במראהו החיצוני, והוא הנקרא "בלדי", והבראקל במראהו מטעה לחשוב שהוא

העוף הבלאדי כיון שהם באמת דומים במראיתם הכללי, אבל באמת ישנם שינויים רבים ביניהם, כפי שנתברר לי מכמה מומחים שינויים רבים בין הבלאדי לבראקל, ולא אוכל להיכנס לכל הפרטים כי רבים הם, אך זה וודאי שהבראקל שונה מהבלאדי. [ויש אומרים גם שהבראקל חולק את רגליו ואינו מיישר עצמו אחר כך כדוגמת העופות שלנו שגם כאשר חולקים את רגליהם הם מיישרים עצמם לאחר זמן מועט].

וביררנו אצל מספר מומחים המתמחים בתחום זה, המכירים היטב את הבלאדי לצורותיו השונות, ואף מכירים את התפתחות גידול עופות הבלאדי באיזור זה במהלך חמישים – שישים שנה האחרונות, ולדבריהם השינויים שבין הבלאדי לבראקל אינם רק שינויים קלים, אלא הם במהותם שני עופות שונים, ויש ביניהם הרבה שינויים, כגון במבנה הגוף שהבראקל יותר צר וגבוה ומתאים לצורת עופות קרב, וגם נוצות הבראקל הם מוארכות וצרות ללא הסיומת העגולה האופיינית לעופות עם מסורת, וגם המעוף שלו יותר גבוה משאר עופות ביחס למשקלו, [ובשונה מעוף להגורן שמשקלו מועט, וגובה המעוף מותאם למשקלו], וגם זנבו מוארך יותר מעוף הבלאדי, והוא שונה גם בטעם ובצבע בשרו מעוף הבלאדי.

ודע שעוף הבראקל בעצמו לא היה נשחט בירושלים ובארץ ישראל, שהוא היה מצוי באיזור בלגיה, ולפני קרוב למאה שנה התחיל להתמעט מאוד והוכרז כעוף בסכנת הכחדה, ולפני כארבעים שנה לא נשארו אלא עופות בודדים בכל העולם מעופות אלו, ולאחר מכן החלו לגדלו בשנית, והיה מצוי באיזור בלגיה, וכל המעידים על ראיית בראקל בארץ, לא ראו אלא תרנגולים דומים לאלו המכונים בלדי, ומאידך, בבלגיה גופא שהוא מקום גידול הבראקל, העידו בפני יושבי בלגיה, שאין שום מסורת בבלגיה על אכילת הבראקל.

ולכן הדבר פשוט וברור שאסור לאכול עוף הבראקל, וגם בדק הגרמ"ל לנדא שליט"א המציאות ומצא שאין שום היתר והכריז עליו לאיסור, ודין העוף כמפורש בדברי חיים (יו"ד ח"ב סי' מ"ה) שבלא מסורת ברורה דינו כעוף טמא, ואפילו כל גדולי ישראל יתירו הוא באיסורו עומד.

וראוי לתקן שכל שוחט שישחט עוף כזה, הוא נפסל בכך לשחיטה אצלנו, וכל מי שאוכל מעוף זה, אינו יכול להיות משגיח כשרות אצלנו, וראוי לכל אחד לדעת שאם חלילה יתפשט הדבר, יהא עליו לבדוק בשעה שמזמינים אותו לאכול אצל אחרים, [ובמיוחד בבני ברק] שאין מאכילים אותו מעוף זה.

ולפני כשבוע שחטו באשדוד כשבעת אלפים עופות מעוף ה"בראקל", וזה כמה שנים שהם כבר מוכרים את ביצי הבראקל לאכילה ביוקר – וטוענים שזה מהודר, ולכן אני קורא לרבנים ואדמו"רים בארץ ובגולה, להכריז שהעופות והביצים שלנו כשרים ומהודרים, ובית ישראל אינם נכשלים ח"ו בטריפות, ומכח התורה"ק אוסרים לאכול ולהאכיל את העוף החדש.

ומבואר בזוה"ק שבשעה שהשטן בא לקטרג שעם ישראל חוטאים, אומרים לו הבא עדים, והוא יורד למטה ומביא מה ששומע מרבנים המקטרגים על ישראל, ולכן ראוי לנו לפרסם האמת שאין כאן נדנד חשש, והקב"ה נהנה שבניו לא חטאו.

ובלונדון ראיתי אצל האדמו"ר משאץ הרה"צ רבי שלום מוסקוויץ זצ"ל, שהיה תקיף בדעתו שמצות מכוונה הם חמץ גמור וכשיטת הגה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל, אך מ"מ אחר ימי הפסח היה מעמיד על שולחנו מצות מכוונה, והיה אומר "לפני הפסח אמנם זה מוחזק אצלנו כחמץ גמור, אך עכשיו לאחר הפסח חלילה לי לומר שיהודים אכלו חמץ, ש"יהודים אינם אוכלים חמץ" ח"ו", ולכן העמידם על שולחנו להורות שאין בזה חשש חמץ שעבר עליו הפסח.

ועובדא הוי בהגה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זצוק"ל שהגיע לארץ בשנת השמיטה, וביקר אצל מרן הגאון רבי ראובן בענגיס זצ"ל, וסיפר לו שהביא עמו מחוץ לארץ את כל מאכלו, ואפילו חלב לקח עמו, ושאל אותו הרב בענגיס זצ"ל מה עניין חלב ושביעית, והשיב שכשם שאין שותים בפסח חלב של בהמה שאכלה חמץ, כך גם יש לחוש שלא לשותות חלב בהמה שאכלה ספיחי שביעית, וכיון שבארץ ישראל הפרות אוכלות ספיחי שביעית, החלב נאסר בשתייה, ולכן הביא עמו חלב מחו"ל.

Rabbi Moshe Sternbuch

Chief Rabbi

of the Orthodox Rabbinical Courts

Rosh HaYeshiva

Jerusalem

משה שטרנבוך

ראב"ד

לכל מקהלות האשכנזים

ראש הישיבה

מח"ס מועדים וזמנים ושו"ת תשובות והנהגות ועוד

בעיה"ק ירושלים ת"ו

הקול יצא בירושלים שהרה"ק מסאטמאר זצ"ל אוסר שתיית חלב ארץ ישראל בשביעית, והגיעו הדברים אף לאוזני מרן הגאון דבריסק זצ"ל, ומרן זצ"ל רגז מאוד ואמר, "מאחר שנהגו כל בית ישראל לשתות את החלב אין להרהר אחר מנהג ישראל, ובפרט בדבר משקה הנוגע לחיי נפש", וכשהגיעו דברי מרן הגרי"ז זצ"ל לאוזני הרה"ק מסאטמאר זצ"ל, הצטער מאוד והיה לו הרבה עוגמת נפש, ושלח מיד להודיע להגאון דבריסק זצ"ל שדעת שניהם שווה שאין להרהר על מנהג כל ישראל, ובחינם טפלו עליו עלילות שקר, ורק משום שבלא"ה הביא עמו מאכלו מחו"ל, הביא עמו גם חלב, אבל לא פקפק ח"ו על מנהג כל ישראל.

וידוע שבזמן הבית יוסף נחלקו המנהגים אם צריך לעשר פירות הגויים שגמרם גוי, ורובם נהגו כהרמב"ם שאין מעשרים פירות של נכרי, והבית יוסף שמע שיחידים מחמירים בזה כשיטת התוס', וכינס יחד את חכמי צפת, וגזרו בנידוי חרם ושמתא שעוד כל ימי עולם לא יעשר אדם לקוח מהגוי לחומרא, שלא ניתנה תורה להיעשות כשני תורות שכל אחד יעשה לעצמו חומרות כרצונו בפרהסיא נגד מה שפשט בכל ישראל, ולא כמו היום שמטילים מום בית ישראל קדושים שנכשלו ונכשלין.

ויש לרבנים ובתי דינים ואדמורי"ם לפרסם ששעם ישראל לא עברו ח"ו על אכילת מאכלות אסורות, והעופות שלנו כשרים ומהודרים, ועוף הבראקל אסור באכילה, ובזכות זה הקב"ה יגן עלינו ונזכה בקרוב לקבל פני משיח צדקינו.

